

Llawlyfr ar gyfer Llywodraethwyr Ysgolion yng Nghymru

RHAN 5

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

CYFLWYNIAD

Mae Llywodraethwyr Cymru yn ymroddedig i gefnogi llywodraethu ysgolion yn effeithiol ac i ddatblygiad personol llywodraethwyr yng Nghymru. Gobeithir felly y bydd yr wybodaeth a gynhwysir yn y llawlyfr hwn yn eich helpu i gyflawni eich rôl a'ch cyfrifoldebau fel llywodraethwr.

Bydd gan Lywodraethwyr Cymru ddi-ddordeb mewn gwybod i ba raddau yr ydych yn ystyried bod pedwerydd cyhoeddiad y llawlyfr wedi bod yn ddefnyddiol neu am unrhyw ffyrdd yr ydych yn credu y gellir gwella'r llawlyfr. Fe fyddem yn ddiolchgar petaech yn cwblhau'r ffurflen werthuso ar ddiwedd rhan 5 a'i dychwelyd at:

Llywodraethwyr Cymru
Llawr Daear, 3 Llys Oaktree
Rhodfa Mulberry
Parc Busnes Porth Caerdydd
Caerdydd CF23 8RS
neu trwy e-bost at: contact@governorswales.org.uk.

Fe welwch gyfeiriadau at y gwasanaethau cefnogi a ddarperir ar gyfer cyrff llywodraethu gan Awdurdodau Lleol (ALI). Mae gweithgareddau'r Swyddogion Cefnogi Llywodraethwyr a benodir gan yr ALI yn arbennig o bwysig er mwyn galluogi cyrff llywodraethu i dderbyn gwybodaeth, cyngor, canllawiau a chefnogaeth yn ogystal â modd o gael gafael ar gyfleoedd hyfforddiant wedi eu teilwra'n arbennig ar gyfer anghenion y llywodraethwyr. Ceir mwy o wybodaeth ar dudalen 11.

O bryd i'w gilydd cynhyrchir ychwanegiadau ac adolygiadau i'r llawlyfr hwn yn unol â datblygiadau a newidiadau deddfwriaethol mewn llywodraethu ysgolion. Bydd diweddariadau i'r llawlyfr yn cael eu hargraffu ar wefan Llywodraethwyr Cymru:
<http://www.governorswales.org.uk/llawlyfr/>.

Caiff gwybodaeth hefyd ei e-bostio'n uniongyrchol i ysgolion a Swyddogion Cefnogi Llywodraethwyr.

Cydnabyddiaethau

Mae Llywodraethwyr Cymru yn ddiolchgar i Gyfarwyddwyr Addysg/Cynrychiolydd Prif Swyddogion Ysgolion Cymru, Swyddogion Cefnogi Llywodraethwyr, a Llywodraeth Cymru am eu cyngor a'u cefnogaeth, sydd wedi cyfrannu at gynhyrchu'r canllaw hwn.

Mae'r llawlyfr hwn hefyd ar gael yn Saesneg yn:
<http://www.governorswales.org.uk/handbook/>

RHAN 5

CYNNWYS

Tudalen

1.	Awdurdodau Lleol	4
2.	Cyfarwyddwyr Addysg Esgobaethol	6
3.	Gwybodaeth cyswllt defnyddiol	7
4.	Adnoddau	9
5.	Cyhoeddiadau Llywodraethwyr Cymru	11
6.	Gwasanaethau a ddarperir gan Llywodraethwyr Cymru	12
7.	Chwalu'r Jargon	13

1. AWDURDODAU LLEOL

Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent

Swyddfeydd Bwrdeistrefol
Canolfan Dinesig
Glyn Ebwy NP23 6XB
Ffôn: 01495 350555
www.blaenau-gwent.gov.uk

Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-Bont ar Ogwr

Sunnyside
Pen-y-Bont ar Ogwr CF31 4AR
Ffôn: 01656 642661
www.bridgend.gov.uk

Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili

Penallta House
Parc Tredomen
Ystrad Mynach CF82 7PG
Ffôn: 01443 815588
www.caerphilly.gov.uk

Cyngor Sir Caerdydd

Neuadd y Sir
Glanfa'r Iwerydd
Caerdydd CF10 4UW
Ffôn: 029 2087 208
www.cardiff.gov.uk

Cyngor Sir Caerfyrddin

Yr Adran Addysg a Phlant,
Adeilad 2, Parc Dewi Sant
Heol Ffynnon Job
Caerfyrddin SA31 3HB
Ffôn: 01267 246500
www.carmarthenshire.gov.uk

Cyngor Sir Ceredigion

Canolfan Rheidol
Rhodfa Padarn, Llanbadarn Fawr
Aberystwyth
Ceredigion SY23 3UE
Ffôn: 01970 617911
www.ceredigion.gov.uk

Cyngor Conwy

Adeiladau'r Llywodraeth
Ffordd Dinerth
Bae Colwyn LL28 4UL
Ffôn: 01492 575031
www.conwy.gov.uk

Cyngor Sir Ddinbych

Neuadd y Sir
Ffordd Wynnstey
Rhuthun
Sir Ddinbych LL15 1YN
Ffôn: 01824 706000
www.denbighshire.gov.uk

Cyngor Sir Fflint

Neuadd y Sir
Yr Wyddgrug CH7 6ND
Ffôn: 01352 752121
www.flintshire.gov.uk

Cyngor Sir Gwynedd

Swyddfeydd y Cyngor
Caernarfon
Gwynedd LL55 1SH
Ffôn: 01286 672255
www.gwynedd.gov.uk

Cyngor Sir Ynys Môn

Ffordd Glanhwfa
Llangefni
Ynys Môn LL77 7EY
Ffôn: 01248 750057
www.ynysmon.gov.uk

Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful

Integrated Children's Services
Merthyr Tydfil CBC
Riverside Court
Avenue De Clichy
Merthyr Tudful CF47 8XD
Ffôn: 01685 725000
www.merthyr.gov.uk

Cyngor Sir Fynwy

Llawr 5, Neuadd y Sir
Cwmbrân NP44 2XH
Ffôn: 01633 644644
www.monmouthshire.gov.uk

Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell Nedd

Port Talbot
Y Ganolfan Ddinesig
Port Talbot SA13 1PJ
Ffôn: 01639 763333
www.npt.gov.uk

Cyngor Dinas Casnewydd

Y Ganolfan Ddinesig
Casnewydd NP20 4UR
Ffôn: 01633 656656
www.newport.gov.uk

Cyngor Sir Benfro

Neuadd y Sir
Hwlfordd
Sir Benfro SA61 1TP
Ffôn: 01437 764551
www.pembrokeshire.gov.uk

Cyngor Sir Powys

Neuadd y Sir
Llandrindod
Powys LD1 5LG
Ffôn: 01597 827460
www.powys.gov.uk

**Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda
Cynon Taf**

Tŷ Trevithick
Abercynon
Aberpennar CF45 4UQ
Ffôn: 01443 744000
www.rhondda-cynon-taf.gov.uk

Cyngor Dinas a Sir Abertawe

Neuadd y Sir
Ffordd Oystermouth
Abertawe SA1 3SN
Ffôn: 01792 636551
www.swansea.gov.uk

Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen

Neuadd y Sir
Cwmbrân NP44 2WN
Ffôn: 01633 648248
www.torfaen.gov.uk

Cyngor Bro Morgannwg

Y Swyddfeydd Dinesig
Ffordd Holton
Y Barri CF63 4RU
Ffôn: 01446 700111
www.valeofglamorgan.gov.uk

Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam

16 Stryd yr Arglwydd
Wrecsam LL11 1LG
Ffôn: 01978 297401
www.wrexham.gov.uk

2. CYFARWYDDWYR ADDYSG ESGOBAETHOL

Esgobaeth Bangor

Y Ganolfan Esbobaethol
Clos y Gadeirlan
BANGOR LL57 1RL
Ffôn: 01248 354999

Esgobaeth Llandaf

Swyddfa'r Esgobaeth
Y Cwrt
Llangrallo
Pen y Bont CF35 5EH
Ffôn: 01656 868868

Esgobaeth Menevia

27 Stryd y Cwfaint
Abertawe SA1 2BX
Ffôn: 01792 652757

Esgobaeth Trefynwy

Swyddfa Addysg yr Esgobaeth
64 Caerau Road
CASNEWYDD NP4 4HJ
Ffôn: 01633 264919

Esgobaeth Llanelwy

Y Swyddfa Esgobaethol
Y Stryd Fawr
LLANELWY
Sir Ddinbych LL17 0RD
Ffôn: 01745 582245

Esgobaeth Tyddewi

Brynheulog
Heol Panlanhoff
Caerfyrddin SA31 2HL
Ffôn:

Esgobaeth Abertawe/Aberhonddu

Y Rheithordy
Maes Glas
Llangamarch Wells
POWYS LD4 4EE
Ffôn: 01591 620482

Esgobaeth Wrecsam

Tŷ'r Esgob
Ffordd Santley
Wrecsam LL13 7EW
Ffôn: 01978 290344

Archesgobaeth Caerdydd

Archesgobaeth Comisiwn Ysgolion
Caerdydd
Tŷ'r Archesgob
41/43 Ffordd yr Eglwys Gadeiriol
CAERDYDD CF11 9HD
Ffôn: 029 2023 3838

3. GWYBODAETH CYSWLLT DEFNYDDIOL

Y Gwasanaeth Cyngori, Cymodi a Chyflafareddu (ACAS)

Ffôn: 08457 474747

www.acas.org.uk

Canolfan Ymgynghorol ar Addysg (ACE)

Ffôn: 0808 800 5793

www.ace-ed.org.uk

Canolfan Cymru Gyfan ar gyfer Hyfforddi Llywodraethwyr ac Ymchwil

Ffôn: 01792 482065

<http://www.governorswales.org.uk/cancymru>

Cymdeithas Arweinwyr Ysgolion a Cholegau (ASCL)

www.ascl.org.uk

Cymdeithas Athrawon a Darlithwyr (ATL)

Ffôn: 0845 057 7000

www.atl.org.uk

Gwasanaeth Addysg Babyddol

Ffôn: 020 7901 4880

www.cesew.org.uk

Plant yng Nghymru

Ffôn: 029 2034 2434 (Prif Swyddfa)

Ffôn: 01286 677570 (Swyddfa Gogledd Cymru)

www.childreninwales.org.uk

Comisiynydd Plant Cymru

Ffôn: 01792 765600 (Abertawe)

Ffôn: 01492 523333 (Conwy)

www.childcom.org.uk

Cilt Cymru (Canolfan Cenedlaethol Ieithoedd)

Ffôn: 029 2048 0137

www.ciltcymru.org.uk

ContinYou Cymru

Ffôn: 029 2047 8929

www.continyou.org.uk

Canolfan Cyngor ar Bopeth

www.citizensadvice.org.uk

Y Comisiwn Cyfle Cyfartal

Ffôn: 0845 601 5901

www.eoc.org.uk

Estyn

Ffôn: 029 2044 6446

www.estyn.gov.uk

Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru (GTCW)

Ffôn: 029 2055 0350

www.gtcw.org.uk

Llywodraethwyr Cymru

Ffôn: 029 20731546

Llinell Gymorth: 0845 6020100

www.llywodraethwycymru.org.uk

Comisiwn y Cynulliad

Cenedlaethol/Gwasanaethau Seneddol, Bae Caerdydd

Ffôn: 0845 010 5500

www.new.wales.gov.uk

Cymdeithas Genedlaethol y Prifathrawon (NAHT)

Ffôn: 029 2048 4546

www.naht.org.uk

Cymdeithas Genedlaethol yr Ysgolfeistri ac Undeb yr Athrawesau (NASUWT)

Ffôn: 029 2054 6080

www.nasuwt.org.uk

Undeb Cenedlaethol yr Athrawon (NUT)

Ffôn: 029 2049 1818

www.teachers.org.uk

Swyddfa Gwybodaeth Gyhoeddus (OPSI)

www.opsi.gov.uk

USEFUL CONTACT INFORMATION

SNAP Cymru (Prosiect Ymgynghorol Anghenion Arbennig)

Ffôn: 029 2038 8776
www.snapcymru.org.uk

Cymorth Athrawon Cymru

Llinell Gymorth Athrawon: 08000 855 088
www.teachersupport.info

Times Educational Supplement (TES)

Ffôn: 029 2066 0201
www.tes.co.uk/cymru

Cymdeithas Cylchoedd Chwarae Cyn-Ysgol Cymru

Ffôn: 01686 624573
www.walesppa.org

Cymdeithas Ysgolion Cynradd Cymru (WPSA)

Ffôn: 01443 675318

Llywodraeth Cymru (Parc Cathays)

Ffôn: 0845 010 3300
www.wales.gov.uk

Cyd Bwyllgor Addysg Cymru (WJEC)

Ffôn: 029 2026 5000
www.wjec.co.uk

Cymdeithas Lywodraeth Leol Cymru (WLGA)

Ffôn: 029 2046 8600
www.wlga.gov.uk

Cymdeithas Ysgolion Uwchradd Cymru (WSSA)

Ffôn: 01792 455933
www.wssa.org.uk

Undeb Cenedlaethol Athrawon Cymru (UCAC)

Ffôn: 01970 639950
www.athrawon.com

Mae gwahaniaethau cynyddol rhwng deddfwriaeth Cymru a Lloegr, yn arbennig mewn llywodraethu ysgolion felly byddwch yn ofalus os ydych yn edrych ar y canlynol gan fod yna wahaniaethau sylweddol:

Adran Addysg (DfE)

Ffôn: 0870 000 2288
www.education.gov.uk

Nid yw cyflog ac amodau athrawon ysgol wedi eu datganoli – ceir gwybodaeth ar y safle hwn ac ar www.teachernet.gov.uk

Cymdeithas Genedlaethol y Llywodraethwyr (NGA)

Ffôn: 0121 643 5787
www.nga.org.uk

Governorline

Ffôn: 08000 722 181
www.governorline.info

4. ADNODDAU

Nid yw hwn yn rhestr diffiniol o adnoddau i lywodraethwyr ysgolion. Ychwanegir dolenni isod ar gyfer defnydd cynorthwyol ychwanegol.

RHEOLIADAU

- Rheoliadau Ffedereiddio Ysgolion a Gynhelir a Diwygiadau Amrywiol (Cymru) 2010
- Rheoliadau Cyllido Ysgolion (Cymru) 2010
- Rheoliadau Mewid Amserau Sesiynau Ysgolion (Cymru) 2009
- Rheoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) (Diwygio) 2009
- Rheoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) (Diwygio Rhif 2) 2009
- Rheoliadau Trefniadau Cydlafurio (Ysgolion a Gynhelir a Chyrff Addysg Bellach) (Cymru) 2008
- Rheoliadau Rheoli Mangreoedd Ysgol (Cymru) 2008
- Rheoliadau Rheoli Mangreoedd Ysgol (Cymru) (Diwygio) 2008
- Rheoliadau Cydweithio rhwng Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2008
- Rheoliadau Ysgolion a Gynhelir (Cytundebau Partneriaeth) (Cymru) 2007
- Rheoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Diwygiadau Amrywiol) (Cymru) 2007
- Rheoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2006
- Rheoliadau Cyfarfod Blynyddol Rhieni (Esemptiadau) (Cymru) 2005
- Rheoliadau Llywodraethu Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2005
- Rheoliadau Llywodraethwr (Lwfansau) (Cymru) 2005
- Rheoliadau Newydd ar gyfer Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2005
- Rheoliadau Cynghorau Ysgol (Cymru) 2005
- Rheoliadau Adroddiad Blynyddol Llywodraethwyr Ysgol (Cymru) 2001

Mae mwy o reoliadau ar gael ar <http://www.legislation.gov.uk/wsi>

CYHOEDDIADAU GAN LYWODRAETH CYMRU

- Cylchlythyr Rhif: 019/2010 Canllawiau ar Addysg Rhyw a Pherthnasoedd
- Cylchlythyr Rhif: 022/2010 Canllawiau ar sefydlu trefniadau consortia ysgolion/sefydliadau addysg bellach (SAB)
- Cylchlythyr Rhif: 018/2009 Adrodd am Gamymddwyn ac Anghymhwystra yn y Gwasanaeth Addysg
- Cylchlythyr Rhif: 021/2009 Cynigion Trefniadaeth Ysgolion
- Cylchlythyr Rhif: 007/2009 Trefniadau Cydlafurio rhwng Sefydliadau Addysg Bellach ac Ysgolion
- Cylchlythyr Rhif: 016/2008 Canllawiau ar y Rheoliadau Ysgolion a Gynhelir (Cytundebau Partneriaeth) (Cymru) 2007
- Cylchlythyr Rhif: 006/2008 Canllawiau ar gyfer Cyrff Llywodraethu ar Bolisïau Gwisg Ysgol ac Edrychiad Disgyblion
- Cylchlythyr Rhif: 005/2008 Diogelu Plant mewn Addysg
- Cylchlythyr Rhif: 47/2007 Cynnwys a Chynorthwyo Disgyblion
- Cylchlythyr Rhif: 36/2007 Gweithdrefnau Chwythu'r Chwiban mewn Ysgolion a Pholisi Enghreifftiol
- Cylchlythyr Rhif: 12/2007 Rhieni a Chyfrifoldebau Rhieni
- Cylchlythyr Rhif: 47/2006 Cynnwys a Chynorthwyo Disgyblion
- Cylchlythyr Rhif: 39/2006 Canllawiau i Gyrff Llywodraethu Ysgol ar Weithdrefnau ar Gwynion yn Ymwneud â Disgyblion

- Cylchlythyr Rhif: 42/2006 Canllawiau i Gyrff Llywodraethu Ysgol ar Sefydliad a Gweithrediad Cynghorau Ysgolion
- Cylchlythyr Rhif: 01/2004 Gwahardd o Ysgolion ac Unedau Cyfeirio Disgyblion
- Cylchlythyr Rhif: 01a/2004 Gwahardd o Ysgolion ac Unedau Cyfeirio Disgyblion (diwygiadau)
- Cylchlythyr Rhif: 03/2004 Gweithdrefnau Cwyno Corff Llywodraethu Ysgol
- Cylchlythyr Rhif: 45/2004 Gweithdrefnau Disgyblu Staff mewn Ysgolion
- Cylchlythyr Rhif: 46/2003 Canllaw ar Sefydlu Cynghorau Ysgolion
- Cylchlythyr Rhif: 15/2001 Adroddiadau Blynyddol y Llywodraethwyr: Canllawiau ar gyfer Cyrff Llywodraethol
- Cylchlythyr Rhif: 14/2001 Prosbectysau Ysgolion Canllawiau ar gyfer Penaethiaid a Chyrff Llywodraethol

Arweiniad i Gyrff Llywodraethu ynghylch Codi Tâl am Weithgareddau Ysgol

Dogfen Gwybodaeth 093/2010 Agor ysgolion mewn tywydd gwael eithafol

Dogfen Canllawiau 041/2010 Ymyriad diogel ac effeithiol – defnyddio grym rhesymol a chwilio am arfau

Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion

CODAU YMARFER

- Anghenion Addysgol Arbennig (2004)
- Perthynas ALI-Ysgolion (1999)
- Mynediad i Ysgolion (1999)
- Apeliadau Mynediad i Ysgolion (1999)
- Y Cod Derbyn i Ysgolion (2009)
- Y Cod Apeliadau Derbyn i Ysgolion (2009)

CANLLAW LLYWORDRAETHYWR YSGOLION I'R GYFRAITH

CANLLAW RHEOLAETH PERFFORMIAD, MAI 2002

1. Egwyddorion a gweithdrefnau
2. Polisiâu Rheolaeth Perfformiad Ysgolion
3. Canllawiau i Lywodraethwyr
4. Pennu Amcanion

5. CYHOEDDIADAU LLYWODRAETHWYR CYMRU

Egwyddorion Ymddygiad ar gyfer Llywodraethwyr Ysgolion yng Nghymru

Ffeil Ffeithiau

01/04	Rhestr o Bolisiâu a Dogfennau
01/05	Athro-lywodraethwyr a Staff-lywodraethwyr
02/05	Rhiant Lywodraethwyr
03/05	CPCP
04/05	Safonau Cenedlaethol Diwygiedig ar gyfer Penaethiaid
01/06	Chwalu'r Jargon
02/06	Llywodraethwyr ALI
01/07	Gweithdrefnau Cwyno
02/07	Gweithdrefnau Disgyblu Staff
01/08	Adroddiad Blynyddol y Llywodraethwyr i Rieni/Cyfarfod Blynyddol Rhieni
02/08	Cyfranogiad Disgyblion Disgybl, Lywodraethwyr Cyswllt a Cynghorau Ysgol
01/09	Y Ffrind Beirniadol
02/09	Ieithoedd Tramor Modern (ITM)
03/09	Llywodraethwyr Cymunedol
03/09	Llywodraethwyr Cymunedol Ychwanegol
04/09	Llywodraethwyr Sylfaen
01/10	Newidiadau Pwysig i Ddeddfwriaeth Addysg yng Nghymru

Canllaw i Lywodraethwyr

Canllaw i Lywodraethwyr ar Atal Bwlio
Canllaw i Lywodraethwyr ar Ysgolion Bro
Canllaw i Lywodraethwyr ar Benodi Penaethiaid
Canllaw i Lywodraethwyr ar y Corff Llywodraethu Effeithiol
Canllaw i Lywodraethwyr ar y Rôl y Cadeirydd
Canllaw i Lywodraethwyr ar Hunan-werthuso

Canllawiau Llywodraethwyr

Deddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd Rhan 4 (Deddf Anghenion Addysgol Arbennig ac Anabledd 2001). Cyhoeddwyd gan y Comisiwn Hawliau Anabledd a Llywodraethwyr Cymru.

6. GWASANAETHAU A DDARPERIR GAN LLYWODRAETHWYR CYMRU

Ein rôl:

- Annog llywodraethu effeithlon ac effeithiol mewn ysgolion;
- Darparu cyngor ac arweiniad;
- Adnabod anghenion am hyfforddiant;
- Hyrwyddo hawliau llywodraethwyr i dderbyn hyfforddiant;
- Lledaenu arfer gorau;
- Codi proffil a statws llywodraethwyr;
- Cynorthwyo llywodraethwyr i ganolbwyntio ar effeithiau eu gwaith ar blant;
- Cynrychioli barn, pryderon a dyheadau llywodraethwyr i wneuthurwyr polisi.

Mae'r gwasanaethau yr ydym yn eu cynnig yn cynnwys:

- Llinell gymorth annibynnol, gyfrinachol, ddwyieithog (0845 60 20 100 – tâl lleol)
- Gwefan
- Llawlyfr ar gyfer Llywodraethwyr Ysgolion yng Nghymru
- Cyngor cyhoeddedig (ffeiliau o ffeithiau, cyfeirlyfrau i lywodraethwyr)
- Datblygu Nod Ansawdd ar gyfer cyrff llywodraethu gydag ALI
- Anogaeth a chefnogaeth i gymdeithasau lleol o lywodraethwyr
- Cynadleddau rheolaidd
- Cefnogaeth i ddatblygu
- Adlewyrchiad o bryderon llywodraethwyr trwy ddylanwadu ddatblygiad polisi

7. CHWALU JARGON – ACRONYMAU

Yn eich rôl fel llywodraethwr fe fyddwch yn dod ar draws lluo o jargon addysgol o bryd i'w gilydd. Isod ceir geirfa a llawer o'r talfyriadau ac acronymau yr ydych yn debygol o ddod ar eu traws mewn cyfarfodydd.

CYRFF

ACAS	-	Gwasanaeth Cyngori Cymodi a Chyflafareddu
CCA	-	Canolfan Cyngori Addysg
ADEW	-	Cymdeithas Cyfarwyddwyr Addysg Cymru
CES	-	Cymdeithas Addysg y Catholigion
CCAH	-	Consortium Cymunedol ar gyfer Addysg a Hyfforddiant
CAHC	-	Cyngor Addysg a Hyfforddiant Cymru
DDE	-	Cyfarwyddwr Addysg yr Esgobaeth
APADGOS	-	Adran Plant, Addysg, Dysgu gydol Oes a Sgiliau
DfE	-	Adran Addysg
SERhA	-	Sefydliad Ewropeaidd ar gyfer Rheolaeth Ansawdd
CCHD	-	Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol
CYEC	-	Cyngor Ymchwil Economaidd a Chymdeithasol
ESTYN	-	Arolygaeth Ei Mawrhydi ar Addysg a Hyfforddiant*
CACC	-	Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru
HMSO	-	Llyfrfa ei Mawrhydi
GID	-	Gweithrediaeth Iechyd a Diogelwch
GYA	-	Gwasanaeth Ymchwilio Annibynnol
ALI	-	Awdurdod Lleol
CyCC	-	Comisiwn y Cynulliad Cenedlaethol
CCC	-	Cynulliad Cenedlaethol Cymru
CCAAA	-	Cymdeithas Cenedlaethol Anghenion Addysgol Arbennig
CCCRhA	-	Confederasiwn Cenedlaethol Cymdeithasau Rhieni ac Athrawon
SCYA	-	Sefydliad Cenedlaethol Ymchwil Addysgol
CCLI	-	Cyngor Cenedlaethol Llywodraethwyr
CCD	-	Grid Cenedlaethol ar gyfer Dysgu
NS	-	Cymdeithas Genedlaethol
OfSTED	-	Swyddfa er Safonau Mewn Addysg
OPSI	-	Swyddfa Gwybodaeth Sector Cyhoeddus
PCAA	-	Prosiect Cyngorol Anghenion Arbennig
CAAY	-	Corff Arolygu Athrawon Ysgol Yng Nghymru
TES	-	Times Educational Supplement
LICC	-	Llywodraeth Cymru
CBAC	-	Cyd-Bwyllgor Addysg Cymru
CLILIC	-	Cymdeithas Llywodraeth Lleol Cymru

* Nid yw Estyn yn acronym. Mae'n air Cymraeg sy'n golygu ymestyn/ehangu

AWDURDOD LLEOL

PSO	-	Prif Swyddog Addysg
PSY	-	Prif Swyddog Ysgolion
CA	-	Cyfarwyddwr Addysg
CAS	-	Cynlluniau Addysg Strategol
SLIA	-	Swyddog Lles Addysg
UCLI	-	Uned Cefnogi Llywodraethwr
YDC	-	Ymarfer Dysgu Cychwynnol
PDG	-	Plant yn derbyn gofal
BCAM	-	Bwrdd Cenedlaethol Arholi Meithrin
CRhL	-	Cynrychiolydd Rhiant Llywodraethwr
UCD	-	Uned Cyfeirio Disgyblion
AGS	-	Asesiad Gwariant Safonol
GY	-	Gwerth Ychwanegol

AROLYGAETH

HMI	-	Her Majesty's Inspector of Schools
AEM	-	Arolygwr Ysgolion Ei Mawrhydi
SCA	-	Sylwebaeth Cyn-Arolwg
AC	-	Arolygwr Cofnodi
CCY	-	Cynllun Gweithredu Ysgol
AHW	-	Adroddiad Hunan-Werthuso

UNDEBAU

ASCL	-	Cymdeithas Arweinyddion Ysgolion a Cholegau
ATL	-	Cymdeithas Athrawon a Darlithwyr
GMB	-	Undeb Cyffredinol Prydain
UGP	-	Undeb Gyffredinol Prydain
NAHT	-	Cymdeithas Genedlaethol y Prifathrawon
NASUWT	-	Cymdeithas Genedlaethol yr Athrawon ac Undeb Yr Athrawesau
NUT	-	Undeb Cenedlaethol yr Athrawon
UCAC	-	Undeb Cenedlaethol Athrawon Cymru
UNISON	-	Undeb y Gweithwyr Cyhoeddus
UNITE *	-	Undeb a ffurfiwyd trwy uno T & G ac Amicus
Voice *	-	Undeb Pobl Addysg Proffesiynol

* Nid yw'n acronym

DEDDFWRIAETH/MENTRAU

CRB	-	Swyddfa Adroddiadau Troseddol
DGA	-	Deddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd
PADGO	-	Pwyllgor Addysg a Dysgu Gydol Oes
DRhG	-	Deddf Rhyddid Gwybodaeth
BMP	-	Buddsoddwyr Mewn Pobl
ADA	-	Awdurdod Diogelu Annibynnol
MCP	-	Menter Cyllido Preifat
DAAAA	-	Deddf Anabledd ac Anghenion Addysgol Arbennig
OS	-	Offeryn Statudol
DSFfY	-	Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion
TAAAA	-	Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig ac Anabledd
DC&AAY	-	Dogfen Cyflog ac Amodau Athrawon Ysgol

CYSYLLTIEDIG AG YSGOLION/CYFFREDINOL

Lefel 'A'	-	Lefel Uwch
ADC	-	Anhwylder Diffyg Canolbwyntio
AGDC	-	Anhwylder Gorfywiogrwydd Diffyg Canolbwyntio
CLiy	-	Cefnogaeth Llenyddol Ychwanegol
ADY	-	Anghenion Dysgu Ychwanegol
CBRh	-	Cyfarfod Blynyddol Rhieni
ABRh	-	Adroddiad Blynyddol Rhieni
ADY	-	Anghenion Dysgu Ychwanegol
RhD	-	Rhif Derbyn
CADY	-	Cydlynedd Anghenion Dysgu Ychwanegol
DLC	-	Disgybl Lywodraethwr Cyswllt
Lefel UG	-	Lefel Uwch Gyfrannol
DLC	-	Disgybl Lywodraethwr Cyswllt
TC	-	Targed Cyflawni
UDPO	-	Uned Disgyblion Pwysedd Oedran
CGY	-	Cronfa Gwell Ysgolion
BTEC	-	Cyngor Addysg Busnes a thechnoleg
FfAC	-	Fframwaith Arolygu Cyffredin
AAC	-	Adrodd Ariannol Cyson
DPP	-	Datblygiad Proffesiynol Parhaol
DPC	-	Dangosydd Pwnc Craidd
SIY	-	Saesneg fel Iaith Ychwanegol
AEY	-	Anawsterau Emosiynol ac Ymddygiad
EMAS	-	Gwasanaeth Cyngori Monitro Ethnig
DPrC	-	Datblygiad Proffesiynol Cynnar
SLIA	-	Swyddog Lles Addysg
AB	-	Addysg Bellach
SAB	-	Sefydliad Addysg Bellach
CYaD	-	Cinio Ysgol Am Ddim
CLIA	-	Cyfwerth Amser Llawn
CLI	-	Corff Llywodraethu
TAG	-	Tystysgrif Addysg Gyffredin
TGAU	-	Tystysgrif Gyffredin Addysg Uwch
CGCC	-	Cymhwyster Galwedigaethol Cenedlaethol Cyffredinol
AU	-	Addysg Uwch
ACLU	-	Athro Cynorthwyol Lefel Uwch
PA	-	Pennaeth Adran
PB	-	Pennaeth Blwyddyn
CCY	-	Cytundeb Cartref-Ysgol
TCG	-	Technoleg Cyfathrebu Gwybodaeth
CAU	-	Cynllun Addysg Unigol
HMS	-	Hyfforddiant Mewn Swydd
CDY	-	Cronfa Dyfeisgarwch Ysgol
YUY	-	Ystud Unigol Ysgol
HCA	-	Hyfforddiant Cychwynnol i Athrawon
CA	-	Cyfnod Allweddol
PDG	-	Plant yn Derbyn Gofal
IACH	-	Iaith a Chwarae

CYSYLLTIEDIG AG YSGOLION/CYFFREDINOL

RhAPG	-	Rhaglen Arweinyddiaeth i Brifathrawon Gwasanaethol
CCD	-	Cynorthwydd Cefnogi Dysgu
AAC	-	Anghenion Addysgu Cymedrol
IDF	-	Iaith Dramor Fodern
CC	-	Cwricwlwm Cenedlaethol
ND	-	Nifer Disgyblion
CDC	-	Casglu Data Cenedlaethol
CPCB	-	Cymhwyster Proffesiynol Cenedlaethol i Brifathrawon
ANG	-	Athro Newydd Gymhwysu
RCC	-	Record Cyflawniad Cenedlaethol
CGC	-	Cymwysterau Galwedigaethol Cenedlaethol
DOY	-	Dysgu tu allan i Oriau Ysgol
TAO	-	Tystysgrif Addysg Ôl raddedig
RhPPP	-	Rhaglen Anwytho Prifathrawiaeth Proffesiynol
DP	-	Dangosydd Perfformiad
CDdB	-	Cymuned Ddysgu Broffesiynol
CBLDY	-	Cyfrifiad Blynyddol Lefel Disgybl mewn Ysgol
APCA	-	Amser Paratoi, Cynllunio ac Asesu
TUP	-	Tâl yn Unol â Pherfformiad
ABCh	-	Addysg Bersonol, Cymdeithasol a Iechyd
CRhA	-	Cymdeithas Rhieni ac Athrawon
CAD	-	Cymhareb Athro Disgybl
SAC	-	Statws Athro wedi Cymhwysu
AG	-	Addysg Grefyddol
CCy	-	Cofnod Cyrhaeddiad
TASau	-	Tasgau Asesu Safonol
GGAY	-	Grant Gwella Adeiladau Ysgolion
SDP	-	Cynllun Datblygu Ysgol
FEY	-	Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion
AAA	-	Anghenion Addysgol Arbennig
CAAA	-	Cydlynnydd Anghenion Addysgol Arbennig
SGRhY	-	System Gwybodaeth a Rheolaeth Ysgol
CGY	-	Cynllun Gwella Ysgol
AP	-	Arweinydd Pwnc
CLG	-	Cytundeb Lefel Gwasanaeth
AAD	-	Anghenion Addysgu Dwys
MAU	-	Modiwlau Arweiniad Uwch
UDRh	-	Uwch Dim Rheoli
ASA	-	Asesiad Statudol Athrawon
S3i	-	Hunan Welliant Ysgol gyda Chefnogaeth
CA	-	Cynorthwy-ydd Addysgu
CAaD	-	Cyfrifoldeb Athrawiaeth a Dysgu
RhUD	-	Rhif Unigryw Disgybl
GCU	-	Graddfa Cyflog Uwch
CG	-	Cymorth Gwirfoddol
RhG	-	Rheolaeth Gwirfoddol
CddAC	-	Cronfa ddata Arholiadau Cymru
MALIC	-	Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru
AYG	-	Addysg yn ymwneud â Gwaith